

DISPOSITIO HOMILETICA,

In Philipp. Cap. Primi, versiculum 31.

Qui cum Augustissimæ quondam, nunc in
cœlis Beatissimæ,Reginæ ULRICÆ ELEONORÆ,
Svecorum Gotorum Vandalorumque Regi-

næ desideratissimæ, ex via Regiæ in universis imperii

Sveogothici tempore. Carentur, a. d. 28. Noy. Anno

M. DC. XC. III. erat exponentus &

explicandus.

Praef. Amos. 8. v. 9, 10. usque ad vocem: Klage-
grååt. Ubi notanda. (1) Doloris Iminisse: cuius ob-
serva (a) Tempus: På then Tiden/ cum iam tempus ad-
asset puniendi, propter peccata commissa, v. 4-8 (β)
Auctorem, HERREN HERREN. Est Deus omnipotens, qui
ponas justas immittit. Amos. 3. v. 5. (γ) Modum, skal iagh låta Solen ne-
vergå om Middagen: Hebr. 5 ingredi satiam solem in meridie. Quasi in
thalatum suum (Psal. 19: v. 6.) intrando, humanis usibus se subtrahens. De-
notat autem hic inopinatam luctus caußam & gravem. Ier. 15. v. 9. Mich. 3.
v. 6. (δ) Effectum, och ändet mörkt varda ontflysta Dagen/ h. e. tristissima
erunt omnia, nam cum in summo lætitia statu mortales se constitutos ex-
stiment, repentina involventur luctu. Similes phrases, Hiob, 18. v. 5, 6.
Joel. 2. v. 2. Amos. 5. v. 18. &c. (2) Doloris Significatio, iagh skal för-
wandla edra Högtyd dagar vishi Sorg. Antea, tum statis festis. Deut. 16.
v. II. tum ad varias lætitia caußas, tripudiant, Esai. 9. v. 3. verum iam
Dies luctus adforent, Esaj. 3. v. 26. Amos. 9. v. 5. NB. Hos. 2. v. II. och alla
þeras Wissor i Klag grååt. conf. Amos. 5. v. 16, 17 & 8.v.3.

Cum in mediis fere jucundæ æstatis nuper elapitæ, splendidissimum inter
Reginas sydus, AUGUSTISSIMA ULRICA ELEONORA,

Svecorum, Gotorum, & Vandalorum Regina, Magna Princeps

A

Finæ

In:

22
MEL
1353

Finlandie, Dux Danie, Esthonia, Livonie, Carelia, Bremo, Verda, Stetini Pomeranie, Cassubie ac Vandalie; Princeps Rugie; Ingris & Vismarie Domina; Comes palatina Bavarie ad Rhenum; Iuliaci, Clivia & Montium Dux. Nata Princeps hereditaria Regnorum Danie, Norvegia, Gothorum & Vandalorum, Dux Slesvicia, Holstiae, Stormariæ ac Ditzmarie. Comes Oldenburgi & Delmenhorstiae &c. REGINA NOSTRA CLEMENTISSIMA: Per tristissimam mortem Sacrae Majestati Regis nostri potentissimi. Augustæ domui regie, & toti regno Suecogotico eoperetur, vere ut Sol Imperij arctoi, in æterna tabernacula tempore meridiæ a statis hujus introivit: Reginam Majestate & virtutibus omnibus Christianis corruscantes, nos, seniori sensu, Solis appellatione veneramus, quam Judæi reprehensæ Jeremias, solem ipsum, sub nomine regine cœli, colebant. Etiam in medio ætatis suæ currieulo SERENISSIMA REGINA discensit, tunc tristi ac atro obducta vestitu patriæ, imo animi moeroribus densissimis infuscata, ut tota terra, juxta plerasin Propheticam, in media astaris luce, tenebris sit obducta. Erat tempus hujus anni, jubilis a S. R. Maj:te Rege nostro clementissimo pie dicatum. Estque sanctæ latitiae causa maxima, usque ad finem mundi, in Dei laudes nos excitans, dum cogitamus quantam spem, fruendæ in hac & futura vita felicitatis, per firmatam, in Svetia, religionis Evangelico-Lutheranæ confessio nem habemus. Ast medio huic anno jubilæo visum est Deo lugubres inserere dies, ac tam insigne regni, ac regie domos jubat ac præsidium tollendo, in threnos & querelas ora nostra solvere; tum juxta Amolum: Sorg/ Rålagegrådt. Post maxime deplorandum REGINÆ CLEMENTIS SIMÆ obitum, jam saepius lacrymas & gemitus uberrime fudimus, dies autem lepultræ, cum sit memorabilis, planctu solenni magnum hoc patriæ datum lugere convenit. Intra XXXIII. n. annos non majoris eminentiæ fuisse vidit ætas nostra, imo maximum quod maxima pars hominum minimis potest, (plures quippe jam in vivis sunt eorum, qui postea, quam qui ante illos sunt nati;) itaque præter communes ex mortis consideratione, usus, in sanctis tanti funeris exequiis, plus nobis cogitandum relinquitur. Grandi & gravi luctu in populo Dei deplorabantur imperantes & in dignitate regia constituti: Deut: 34: v. 8. Et 1. Sam: 25: v. 1. 28. v. 3. &c. (vid. Gej. de Lust. Hebr. Cap: 3. §. 13.) Mortalitia magna & prolixa, qua affligebatur populus Dei, propter mortem Regis Josie, non uno in loco describitur,

bitur, vide, 2. Par. 35. v. 24, 25. Ierem. 22. v. 10. Zach. 12. v. 11. Fuit autem
Regina ULRICA ELEONORA, regis virtutibus, o-
mnino Josia Regi patr. Annon & Tanta Dominus mortem amarissime
deploremus? Vita quippe Majestatis ejus non minus innocens, quam Josie,
mors a innocentior. Tam solenne erat in gente, Dei peculium vocata, regia
funera justis exequijs venerari, ut ne illum cultum denegaverint Regibus
minus probis (vid. Schickard de. Jur. Reg. Hebr. pag. 415. seq. edit. Carpzov.
quanto magis nos acerbo plorau, prosequamur Reginam piam, cle-
mentem, justam? Verum ut in hac afflictione, non sine voluntate Patris
coelestis nos castigant, immissa, graviores poenas avertere, & ad obitum
in Deo placidum nos perire discamus, suspiramus Pater noster.

TEXTUS, Philip. I. v. 21.

Mibi enim vivere, Christus est, & mori lucrum.

Exord. Esaj. 38. v. 16. Verba sunt celeberrimi in V. T. Regis Hiskiae,
inlerta hymno ejus eucharistico, quem protulit postquam ægrotasset,
& ex ægritudine sua convaluerisset. v. 9. ac ob id, regale soterion, hymnus
ille dictus est. In v. 16. docetur in quo consistat (1) Vita fidelium. O Erre
ther af lefwer man: ac. Juxta Hebt. sic: O Domine per haec vivent: & quia uni-
versum quod est in illis, est vita spiritus mei. Alloquitur hic Deum suum
quem h. l. Adonai, & v. 14. vocat Iehovam: O Erre sagh lñder Nödh/ Lissa mig.
Domine vim patior, sponde pro me. Respxxit Messiam fidejussorem sive
sponsorem, Esaj. 53. v. 6. & ad illum appellavit, interposita deinde v. 11. gratiae
divinae deprædicatione, effter han mig tilsigt hofswær och gör ther ocf. expri-
mit porro v. 16. internum gaudii sensum: O Domine per haec (per promissa
tua firmissima. v. 15.) vivent omnes quotquot verbum tuum, devoto corde
excipiunt. NB. Jer. 15. v. 15. hinc terra ubi Dei cultus viget & verbum Dei
prædicatur, terra viventium appellatur. Esaj. 30. v. 11. & verbum Divinum
vocatur verbum vitae, Job. 6. v. 6., 68. Odor vite, 2. Cor. 2. v. 15, 16. Alimen-
tum corporis recipitur ore, cibus a. animæ, verbum Dei per aures, Rom.
10. v. 17. in cor. Lue. 8. v. 15. ac sic nos ad æternæ vite fruitionem servat. Iac. 1.
v. 21. Neque satis fuit pio Regi, in genere, de fidelium salute ex verbo Dei
loqui, sed de se in specie ait: Och mins Andas Liss flår altsamm ns ther-
ushinnan, unumquidque in illis. (quodlibet verbum in promissionibus tuis,)
est vita spiritus mei, pariter David hanc verbi Divini efficaciam celebrat,
Psal 19. v. 8. Weder qwecker Sidlena. Psal. 119. 25. vivifica me, v. 37 in tÿs
tuis, (2) Svavitas mortis: ty tu läft mig somna och gjorde mig h lefwan del

postquam in somnium tradideris me, vivificabis me, mortem jucundam reddit vocabulo somni, vel somni. Matth. 9. v. 21. Iob. 11. v. 11, 13, 14. verbum Hebr. quod est h. l. exponitur somniare, Gen. 37. v. 9. Ier. 29. v. 8. &c. Non autem loquitur Hischias de priori morte, quam timuit. Esa. 38. v. 2. Sed de illa, quam post quindecim annos subiret, Esa. 38. v. 5 quamque ut somnum referentem & recreantem, jucunde expectare voluit, quoniam iterum vivificaretur. Ad aeternam enim vitam intratus per illum somnum, 1. Cor. 15. v. 36, 42, 43, 44, 50, 53, 54. NB. 1. Thess. 4. v. 13, 14. Hinc solidum Regis Hischiae gaudium, quod longe felicissimam vitam post mortem nanciscetur. Psal. 17. v. 15. & 27. v. 13.

Conveniunt prorsus haec verba cum textu, Christus est vita fidelium. Hischias ostendit, per quod medium in vita spirituali constituuntur, & servantur, videlicet per verbum Dei. 1. Pet. 1. 4. 23, 25. in qua vita unice Dei gloriam querunt p̄ij, Esa. 38. v. 15. per illud quoque verbum ad aeternam vitam perducuntur. 1. Tim. 4. v. 16. Mors est tursum p̄is, id ita exponit Hischias, quod per mortem, tanquam per somnum ad aeternam vitam reficiantur. Exprimunt haec verba Hischiae pietatem & spem Reginae Beatissime: quemadmodum in non paucis Regia illa personæ conferri possunt. Hischias Rex erat in populo Dei; Augustissima ULRICA ELEONORA, Regina in regno pure Evangelico. Hischias, Rex pietate, Zelo & multis virtutibus aliis valde celebris, fecitque quod est rectum in oculis Domini juxta omnia que fecit David pater ejus, 2. Reg. 16. v. 3. In Domino Deo Israël speravit, & post eum non fuit similis illi inter cunctos reges Iudea, nec inter illos qui fuerunt ante eum. Et adhaesit domino, non declinavit ab eo, custodivitque precepta ejus, que præcepit Dominus Moys. Et fuit Dominus cum eo, in omni loco, ad quem egrediebatur, prospere agebat. ibid. v. 5, 6, 7. Regina Beatissima in illis omnibus Regi Hischiae simillima. Laudatur inter tot Hischiae virtutes nominatim misericordia, 2. Par. 32. v. 32. juxta Hebr. & misericordia ejus. nam multiplicem misericordiam in populum exercuit. Quae virtus vere regia, clementissimæ Reginæ ULRICÆ ELEONORÆ adeo fuit propria, ut quotiescumque divum ejus nomen celebratur, Misericordis Reginæ appellatione inclarebat. Hischias imperio admotus anno aetatis sua XXV. Serenissima ULRICA ELEONORA, regio toro Augustissimi CAROLI XI. Regis nostri Clementissime, associata, ut Reginæ colli coepit, coronataque cum annum 25. inchoasset, anno imperii sui XIV. nyctium mortis accepit Hischias, eodem regni sui anno,

Beatiss.

Beatisſ. Regīna morbo gravissimo afflīcta; ad cœlestia trānsivit. O
ſi quod Hiskiæ accidit, etiam *Regīna desideratissima*, vita longior-
gem, Divina bonitas constituisset terminum, ut vel XV. annorum, ſi non
plurium, accessione prospera fuillet patria. *Optime Regīne fruitionē!*
Verum ut erat *Clementissima Regīna*, animo pia, & fidei lumine illustra-
ta, ita de vita & de morte, ſecundum verba hæc regia apud Prophetam, &
iſta in textu Apostolica, & ſenſe & locuta eſt. *Vita ſpiritus Majestatis ejus*
fuit verbum Dei, ideoque post beatum hunc ſomnum, glorioſe vivificabitur.
Quoniam vero in tam magno & universali patriæ luctu, iusta *Regīe ejus*
Majestati quoad paſſumus, perſolvere debemus; ex hoc textu & tanta in-
ſide Heroīnæ exempli, Divina adjuti gratia, percipiamus.

Quod Regīna incomparabilis

Vita ſanctæ, mores beata;

I. *Omnes ad respifcentiam graviter bortentur.*

II. *Mōrēntes cunctos efficaciter ſolēntur.*

Votum. 2. *Theſſ. 2. v. 16, 17.*

Abundat Pauli ad Philippenses Epistola, et ſi non inter prolixas, ſuā
villimis dictis, quibus in vita & morte ſe corroborare valeant pii: vix a.
ullum tam paucis verbis tot pondera continent ac textus hic, qui quamvis
brevis, diverſas tamen ſortitus eſt interpretationes. Nonnulli verba ſic
transponunt & ſupplent, *Mibi enim eſt Christus, & in vita & in morte lu-
crum*, fed cum versione B. Lutheri, quam & nos retinemus, ſtat plana &
evidens litera Apostolica, eamque ſequuntur omnes fere interpretes, ac
ſingula in contextu optime ſic cohærent. In his itaque ad duo collimat
Paulus, ideoque duo erunt membrana.

I. *De vita Sancta:* ubi juxta propositionem noſtrā tria ſunt
conſideranda.

(I) *Quis ſenſus sit verborum Pauli:* Sunt qui verba hæc: *Mibi
autem vivere eſt Christus,* exponunt efficienter & active, illo ſenſu quod a
CHRISTO fit vita noſtra, naturalis, ſpiritualis & cœleſtis: quod equidem
omnino certum eſt: eſt enim JESUS noſter Princeps vite Actor. 3. v. 15.
illumque depreſadicamus auctorem vite naturalis, *Hiob. 10. v. 12.* Actor. 17.
v. 25. &c. ſpiritualis, *Rom. 5. v. 17.* Epb. 2. v. 4. ac aeternæ *Job. 8. v. 51* & 14.
v. 19. *Rom. 5. v. 21.* I. *Ioh. 5. v. 11, 12.* &c. hinc ipſa vita vocatur, *Ioh. I. v. 4-*
& 14. v. 6. &c. Verum & intentioni & verbis Apostoli, in hoc loco, id
magis eſt conſentaneum, quod dicamus eum hic reſpexisse CHRISTUM,

ut eausam finali ex scopum vita suæ, nam ut verois proxime antecedentibus, Phil. 1. v. 20. ait; Christus glorificabitur in corpore meo; sive per vitam, sive per mortem. Ita mox subiungit in textu: enī mihi, vivere Christus est: Sic enim glorificabitur Christus, inquit Apostolus, in corpore meo, etiam fragili & mortali, ut dum vixero, (quod in usum Ecclesie non nihil mihi concedi confido, Phil. 1. v. 24, 25, 26.) non mihi vivam, sed Christo pro me mortuo & resuscitato. 2. Cor. 5. v. 15. totum me illi porro consecrabo, illi tota vita mea serviam, prædicando Evangelium. Atq. 20. v. 24. patiendo. Col 1. v. 24. labores sustinendo, 2. Cor. 11. v. 23, 28. &c. Erit mihi Christus omnis, Col. 3. v. 11. cum vero sine Christo non esset potis vivere Christo, utrumque alibi conjungit, scilicet & quod ab eo habeat potentiam sic vivendi; & quod ita vivendo, in Christi gloriam cuncta egerit, Gal. 2. v. 20. vivo autem, non iam ego, vivit vero in me Christus, quod a. nunc vivo in carne, in fide vivo filij Dei, qui dilexit me & tradidit semet-ipsum pro me. Prius vero, scil. quod vires a Christo recipiat, praenixit jam, Phil. 1. v. 19. Scio enim quis hoc mihi proveniet ad salutem, per uestram orationem & subministracionem Spiritus Iesu Christi. Idemque expressius subiungit, Phil. 4. v. 13. Omnia possum in eo, qui confortat me, Christo. Alterum autem, quod scil. ita Christo consecratus iubens vivat, est quod in textu hoc afferit, fore nempe quamdiu in vīvis esset, ut omne, quicquid unquam ageret vel patere tur, quicquid animo vel corpore efficere posset; quicquid studia, conatus, actiones ejus valerent producere: hoc omne eo tenderet, ut augeretur & illustraretur Iesu Christi gloria: quo pertinet Rom. 14. v 7, 8, 9. Si igitur vivimus, Domino vivimus, &c. huc faciunt monita ejus, 1. Cor. 10. v. 31, Col. 3. v. 17. NB. 2. Thes 1. v. 11, 12. consonat hisce exhortatio Petri, 1. Pet. 4. v. 11.

(2) Quam eximie dictum Pauli Beatissima Regine conveniat. Quæ peculiari respectu Apostolatum Divi Pauli concernunt, non opus est pluribus tangere: in ijs vero, quæ de se, ut Christiano, intellecta voluit, Regina Beataissima, si quis unquam illum feliciter est imitata; ut ipse Christam. 1. Cor. 11. v. 1. Prolixum foret ire per omnes virtutes Christianas, quas singulas exercuit Regina incomparabilis; sed quia cuncta convertebat in IESU gloriam, ut in qualibet vere dicere potuerit, Mibi enim vivere Christus est, ac animo infucato cum Apostolo afferere, absit vero a me gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Gal. 6. v. 14. ideo inter tot Regine optime virtutes, quinque juxta numerum vulnerum Salvatoris in cruce acceptorum. Gal. 6. v. 17. in primis consideremus, in quibus

dus modo præcellens, gloriæ Christi operabatur Regia Beatissima.

1. PIETAS INSIGNIS. Deum Summum publico. ultu ac privata detotione, omni cordis reverentia & gestibus submissis, ne hypocriti nunquam non venerabatur, idque exemplo rarissimo in illo Regæ Majestatis fastigio. Sacram synaxin frequenter ad altare Domini cebravit. Sanctum Dei verbum tam constanter amavit, ut nunquam, vel per, munda eloquentiae pulchritudine commendatos libros, vel per alia inania, quibus tempus teritur, passa sit se, a piorum scriptorum lectione, avelli. Tanta quippe cum diligentia, tantoque spiritus lumine & ardore, Sacrum Codicem, & selectissimos optimorum Theologorum practicorum libros, quotidie volvebat, ut de rebus sacris, cum exercitatissimis Doctoribus, pios ac exquisitos sermones clementer haud raro instituerit: De Christianismi emendatione, de pietatis veræ juxta verbum Dei normaz, studio propagando, de tollendis vitiis, de dilatando charitatis Christianæ exercitio, similibusque sollicitudinem fovebat indefessam, eamque suspiriis, votis, verbis, opere, significabat. Sacrum verbi ministerium peculiari clementia amavit & honoravt. Evidem Imperatorum, Regum, Electorum, Principum, in historijs, legimus laudes, propter sanctas ejusmodi curas, ast Reginarum vix ulla fuit, quæ cum Beatissima Regina, ULRICA ELEONORA conferatur. Animo quippe regio & Christiano ita erat affecta, ut justissimo titulo anumeretur dictis & factis ἐπαγγελμέναις Deo & Beati, profarentibus pietatem, in Christi gloriam. I. Tim. 2. v. 10. ac inter Reginas Ecclesiæ nutrices, Esa. 49. v. 23. immortale consequuta est nomen.

2. CHARITAS SANCTA. Optime enim didicit hanc mandatorum summam. I. Tim. 1. v. 5. DEUM supra omnia dilexit & coluit. S. Reg. Majestatem, Dominum ac Conjugem suum serenissimum, Regem nostrum clementissimum, amore castissimo est complexa. Neque manus Beatissima Regine indigne ferant, Majestatem ejus, propter ejusmodi virtutes laudari, quas toties Spir. Sanctus, in ejus sexu requirit, Tit. 2. v. 4, s. 1. Pet. 3. v. 5. 6. Regiam prolem Augustam, plus quam materno amore fovit. Quatuor Principes Regai hereditarios, in tenera ætate ad coelestium animarum consortium præmisit, dolore quidem magno, ast non minori in Domino solatio, quandoquidem per amorem summum, illis majorem non apprecari potuit felicitatem. Sererissimum Principem Regni hereditarium, Dominum nostrum Clementissimum, quem Deus

ver

Deus, in Regi somus fulcrum & spem patriæ n' aximam, superflitem
se voluit; non Serenissimas Principes Regias, incredibili cura,
in vera pietate, orthodoxa fide, & cunctis virtutibus regia sbole dignis,
educare stravit: ac monitis, Regia auctoritate & materna favitate, tem-
peratis sollicite direxit: maxime tum, cum ex Dei voluntate, tam chara-
tori & iheroni regii pignora, post se in terris relinquenda vidit. Quam
sancta charitate & propensa clementia, Regia ejus Majestas regni inco-
lis omnibus sibi subdiis, bene cupiebat, dictu est impossibile: nec unquam
stantæ gratia memoria ex illorum mente delebitur. Illum v. in subditos
amorem, in Christi gloriam, convertebat, vovendo assidue, ut illi ipsum
sapient, inter se mutuo, secundum Jesum Christum ut unanimiter, uno ore
glorificarent Deum, & Patrem Domini nostri Jesu Christi. Rom. 15. v. 5, 6.

3. MISERICORDIA PLUS QUAM HUMANA: Medio ioco
merito hanc ponimus virtutem, erat quippe tanquam centrum omnium
actionum Beatissima Regine. Si quæ nomina unquam ab ijs, quibus
data, sunt impleta, certe regia illa, quæ gessit Regina clementissima,
complementum illustre habuere. HULDERICA, quasi Rijk af Huldeheit.
Benignitatis dives: ELEONORA derivatione manifesta est a Graco
ελέων misereor, ελέημαν misericors. Misericordiam Regina desideratissima
jam a prima ejus adolescentia, omnis Europa novit: Misericordiam
Majestatis ejus, experti sunt tantam, egeni plurimi in regnis hisce septen-
trionalibus, ut vix similem ullibi vel pristina tempora vel moderna o-
stendere valeant. Sumptus prolus regios impendebat, ptochotropheis ex-
truendis ac conservandis, in quibus grex viduarum ac orphanorum, victum,
amicum & honestatis disciplinam, a Regina misericorde est consequu-
tus. Quot præterea, vel maritis destituta, vel parentibus orbati, vel alia ca-
lamitate pressi, haud exiguo pecuniarum numero & donorum munificen-
tia adjuti & recreati: Integra provinciæ, & regioties plurimæ, cum anno-
næ caritate premerentur, liberalissimo & plus quam regio sumtu, annis
diversis, a Majestate ejus sustentata. Cum Anno M. DC. XXCILX. In-
germannia gravi fame vexaretur, & tum Ecclesiarum Superintendens illic
esse per amicum quandam humillima intercessione, Clementissima Regina,
calamitatem illam significavi, mox ad me missi, 2250. imperiales, qui-
bus 1965. mensura vel tonnae boni frumenti coemebantur, quarum
1400. in illa provincia inter 22000. homines distribuebantur, & 565. tonnae
in ditione Kexholmensi egenis erogatae; fuitque ista eleemosyna regia,
ea à